

Nr 240.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående pensionering av besiktningsmän vid exportslakterier och andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar; given Stockholms slott den 20 mars 1928.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

N. J. F. Almkvist.

Utdrag av protokoll över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1928.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, ministern för utrikes ärendena LÖFGREN, statsråden RIBBING, GÄRDE, PETTERSSON, HAMRIN, ALMKVIST, LYBERG, VON STOCKENSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Almkvist anmäler efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet ånyo frågan angående pensionering av besiktningsmän vid exportslakterier och andra under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar och anför därvid följande:

Enligt förordningen den 10 oktober 1913 (nr 241) kan enskild slakteriinrättning, avsedd huvudsakligen för utförsel av kött ur riket, ävensom annan enskild utom stad belägen slakteriinrättning på ansökan av slakteriets innehavare av medicinalstyrelsen ställas under offentlig kontroll, därvid styrelsen förordnar en eller flera besiktningsmän samt ställföreträdare för dessa att fullgöra besiktning, märkning och stämpling samt utöva i övrigt föreskriven kontroll. Medicinalstyrelsen äger jämväl återkalla sålunda med-

Bihang till riksdagens protokoll 1928. 1 saml. 205 häft. (Nr 240.)

delat förordnande för besiktningsman. Såväl besiktningsman som hans ställföreträdare skola vara legitimerade veterinärer. Medicinalstyrelsen bestämmer efter hörande av slakteriinrättningens innehavare den ersättning, som skall utgå till besiktningsman under den tid han bestrider tjänsten eller åtnjuter kostnadsfri ledighet. Nämda ersättning gäldas av slakteriets innehavare.

Besiktningsmannens avlöning utgår enligt reglering under år 1927 med ett arvode av 300 kronor i månaden jämte viss avgift för besiktning av varje djur; dock är han garanterad en årsinkomst av 6,000 kronor vid större och 5,000 kronor vid mindre slakteri, därest icke besiktningsmannen är läns- eller distriktsveterinär, då minimiersättningen är begränsad till 3,600 kronor för år.

I riket finnas för närvarande 26 under offentlig kontroll ställda slakterier. Av de där anställda besiktningsmännen innehava 11 ej annan tjänst. 9 äro tillika anställda vid köttbesiktningsbyrå, 1 är militär veterinär, 3 äro distriktsveterinärer samt 2 distriktsveterinärer jämte veterinärer vid köttbesiktningsbyrå.

Frågan om besiktningsmännens pensionering upptogs först av de enligt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 11 juni 1918 tillkallade sakkunniga för biträde inom ecklesiastikdepartementet vid beredning av frågan om småskollärares m. fl. pensionering, vilkas uppdrag utvidgades att bland annat omfatta jämväl distriktsveterinärers pensionering. I sitt den 11 februari 1919 avgivna betänkande hava de sakkunniga i sådant avseende i samband med förslag rörande distriktveterinärers pensionering framhållit, att när en kårs pensionering skulle regleras, det vore önskvärt, att samtidigt även närstående kårers pensionering ordnades. De sakkunniga hade därför ansett sig böra taga i övervägande bland annat frågan om pensionering av ifrågavarande besiktningsmän, enär pensionsfrågans ordnande givetvis vore av stor betydelse för denna kårs ändamålsenliga rekrytering. De sakkunniga framhöll därvid, att då det tydligen icke vore lämpligt att göra besiktningsmännens pensionsrätt beroende av huvudmännens villighet att uppfylla därför fordrade villkor, det borde åläggas dessa skyldighet att göra sådan framställning. Det framhölls även, att huvudmän och befattningshavare skulle erlægga de avgifter, som beräknades täcka hela pensionskostnaden, vadan deras pensionering alltså icke komme att kosta staten något avsevärt.

I proposition (nr 336) till 1919 års riksdag angående ombildning av vissa pensions- och ålderdomsunderstödsanstalter till en anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. tillstyrkte dåvarande chefen för ecklesiastikdepartementet pensioneringens utsträckande även till ifrågavarande besiktningsmän och framhöll därvid särskilt, att vad deras huvudmän anginge anslutningen till den föreslagna pensionsanstalten skulle vara obligatorisk. Att staten ålade dem att bidra till besiktningsmännens pensionering syntes honom endast vara en konsekvens av, att staten be-

stämde den avlöning, dessa tjänstemän skulle åtnjuta. Besiktningsmännen skulle enligt det framlagda förslaget till reglemente för anstalten tillkomma pensionsrätt efter samma grunder som distriktveterinärer ehuru med andra pensionsunderlag.

Riksdagen förklarade sig i skrivelse (nr 10 A/1919) icke hava något att erinra mot förslaget.

I anslutning till riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 31 december 1919 (nr 878) reglemente för statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. I detta reglemente, som trädde i kraft den 1 januari 1920, föreskrives i kap. V § 52, att de rättigheter och skyldigheter, som stadgas i §§ 1—40, avseende anstaltens förvaltning, allmänna bestämmelser om tjänstepension och om familjepension, samt i §§ 52—59, upptagande föreskrifter angående kommunalt anställda veterinärer m. fl., skola tillkomma, bland andra, av medicinalstyrelsen förordnad besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri. Vidare fastställas däri bestämmelser i bland annat följande avseenden, nämligen angående tjänstepensionsunderlaget, vilket enligt pensionsanstaltens bestämmande icke må i stort sett överstiga $\frac{2}{3}$ av minimiavlöningen såsom denna enligt gällande föreskrifter blivit godkänd av medicinalstyrelsen, angående familjepensionsunderlaget vilket med 300 kronor överstiger 20 procent av tjänstepensionsunderlaget, angående pensionsåldern (65 år), angående antal tjänsteår (30), angående befattningshavarens årliga avgift (3 $\frac{1}{2}$ procent av tjänstepensionsunderlaget) och hans årliga familjepensionsavgift (19 procent av familjepensionsunderlaget) samt angående huvudmannens årliga avgift (7 procent av tjänstepensionsunderlaget). Härjämte föreskrives i övergångsstadgandena till kap. V i reglementet, att ifråga om besiktningsmän pensionsanstalten skall, även utan framställning av huvudmannen, bestämma (enligt § 6) den tidpunkt, från vilken reglementet skall anses hava varit gällande för den, som innehade befattningen den 1 januari 1920. För detta ändamål skall det åligga huvudman att ofördröjligen för pensionsanstalten anmäla de innehavare av besiktningsmansbefattning, vilka vid nämnda tid funnos anställda hos huvudmannen, med angivande av deras namn, ålder och föregående tjänstgöring.

I fråga om besiktningsmännens anslutning till statens anstalt för pensionering av folkskollärare m. fl. eller, såsom anstalten numera från och med den 1 juli 1926 benämnes, statens pensionsanstalt har Kungl. Maj:t i kungörelse den 23 september 1926 (nr 440) angående ändrad lydelse av nyssnämnda övergångsbestämmelser gjort det tillägg att, därest befattningshavare gjort framställning enligt § 9 mom. 2 andra stycket av reglementet om befrielse från befattningshavarens pensionsavgifter motsvarande löneavdrag för tid, varunder han icke varit anställd i huvudmans tjänst, tidpunkten, från vilken reglementet skall anses hava varit gällande, må bestämmas tidigast till dagen för tillträdet av befattningen hos huvudmannen.

Härigenom har beträffande pensionsavgifternas gäldande borteliminerats

den tid, som vederbörande befattningshavare före reglementets ikraftträdande varit anställd såsom besiktningsman hos annan innehavare av slakteriinnrättning. Däremot kvarstår föreskrift om retroaktiv tillämpning av reglementet för den tid, befattningshavaren före ikraftträdandet varit anställd hos samma huvudman.

Vidare har Kungl. Maj:t genom kungörelse den 23 september 1926 (nr 439) gjort det tillägg till förordningen den 10 oktober 1913 (nr 241) angående exportslakterier samt andra enskilda under offentlig kontroll ställda slakteriinnrättningar, att besiktningsman, som vid ingången av år 1920 innehade eller som efter nämnda tidpunkt erhållit förordnande som ordinarie besiktningsman, vore *skyldig* tillhöra statens pensionsanstalt enligt för samma anstalt gällande reglemente. Dylig befattning skulle anses hava undergått sådan reglering, som enligt anstaltens reglemente erfordrades för dess tillämplighet, och skulle slakteriinnrättningens innehavare anses såsom befattningshavarens huvudman med de åligganden, som enligt reglementet tillkomme sådan. I sistnämnda kungörelse föreskrevs tillika att, därest slakteriinnrättningens innehavare oaktat av medicinalstyrelsen gjord anmaning underlåte utbetala huvudmannen påvilande avgifter för besiktningsmans pensionering, medicinalstyrelsen ägde att, efter hörande av slakteriinnrättningens innehavare, meddela varning och, därest rättelse det oaktat ej vunnes, förordna, att slakteriinnrättningen ej vidare skulle stå under offentlig kontroll. I reglementet för pensionsanstalten finnes denna bestämmelse icke direkt införd.

Frågan om besiktningsmännens pensionering har sedermera varit föremål för ytterligare behandling. Sälunda hemställdes i två likalydande vid 1927 års riksdag väckta motioner (I:120 och II:168), att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om utredning och förslag rörande omläggning av nuvarande bestämmelser om pensionering av ifrågavarande besiktningsmän i huvudsaklig överensstämmelse med vad i motionerna angivits.

I nämnda motioner har anförts bland annat följande:

Det torde kunna sättas i fråga, huruvida de av Kungl. Maj:t i pensionsreglementet intagna bestämmelserna enligt ordalydelsen kunde anses innebära skyldighet till delaktighet för besiktningsmännen. Enligt § 5 av reglementet, vilket författningsrum uttryckligen förklarats gällande beträffande samtliga de i § 52 upptagna befattningshavargrupperna, vore reglementet beträffande befattning, för vilken minimiårsavlöning icke faststälts i författning, icke gällande utan reglering av befattningen enligt bestämmelserna i § 5. Sådan reglering skulle verkställas av huvudmannen och avse bland annat av huvudmannen fastställd minimiårsavlöning. Sedan regleringen godkänts av vederbörlig myndighet, ankomme det på huvudmannen att göra framställning om pensionsrätt i anstalten.

Med stöd av motiveringen i den till grund för pensionsreglementet liggande propositionen hade emellertid bestämmelserna i fråga tolkats så, att obligatorisk delaktighet förefunnes. Innehavarna av exportslakterierna hade sålunda ålagts att vidkännas delaktigheten samt att erlagga de i reglementet

föreskrivna pensionsavgifterna. Till dessa avgifter bidroge staten icke, såsom fallet vore beträffande distriktsveterinärsbefattningarna, utan kostnaden fölle helt på huvudmännen och befattningshavarna.

De ekonomiska konsekvenserna av pensionsbestämmelserna inskränkte sig emellertid icke till de årliga pensionsavgifternas gäldande. Enligt de i samband med pensionsrättens beslutande meddelade övergångsföreskrifterna skulle pensionsanstalten för den, som innehafte befattningen den 1 januari 1920, även utan framställning av huvudmannen, i förekommande fall bestämman retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för den tid, befattningshavaren tidigare innehafte befattning, som med avseende å tjänstgöringens art och omfattning varit sådan, att den kunnat förenas med pensionsrätt enligt anstaltens reglemente, om detsamma då varit gällande. Härigenom hade huvudmännen ålagts i vissa fall betydande retroaktivavgifter. Dessa avgifter hade också blivit synnerligen växlande för olika företag. Då slakterierna, såsom framginge av bestämmelserna i nämnda förordning, icke ägde något inflytande på tillsättande och entledigande av besiktningsmän, hade de nämligen ej heller haft möjlighet att inverka på retroaktivavgifternas storlek, vilka varierade med hänsyn till befattningshavarnas ålder och föregående tjänstgöring. I ett fall hade retroaktivavgiften gått upp till den avsevärda summan av över 18,000 kronor.

Till ytterligare belysande av de egendomligheter i vissa avseenden, som ifrågavarande bestämmelser medfört, framhölles vidare, att ett företag påförts även avgifter, som belöpt å en tidigare innehavare av företaget, samt att, sedan företaget på tillrådan av pensionsanstaltens direktör hos Kungl. Maj:t sökt befrielse från nämnda avgifter, Kungl. Maj:t på hemställan av pensionsanstalten förklarade framställningen icke föranleda någon åtgärd. Sedan företaget övertagits av en tredje innehavare, hade medicinalstyrelsen godkänt denna överlåtelse endast under förutsättning, att den nya innehavaren iklädde sig ansvar för erläggande av samtliga huvudmannen påvilande avgifter för pensionering av besiktningsmannen vid slakteriet.

Då pensionsanstalten tidigare emellertid torde hava saknat möjlighet att mot företagens medgivande lagligen indriva vederbörliga avgifter, synas bestämmelserna i många fall hittills icke hava kommit i tillämpning.

Emellertid hade genom kungörelse den 23 september 1926 (nr 439) vidtagits sådan ändring av § 7 i förenämnda förordning angående exportslakterier m. m., att medicinalstyrelsen kunde förordna, att slakteriinnrättning ej vidare skulle stå under offentlig kontroll, därest innehavaren icke erlade huvudmannen påvilande avgifter för besiktningsmannens pensionering. Inrättningen skulle sålunda, om den icke mäktade erlägga en betydande retroaktivavgift — måhända delvis belöpande på föregående innehavare av företaget — kunna förvägras sin existens.

Nu angivna förhållanden visade enligt motionärernas mening, att gällande bestämmelser på förevarande område icke vore tillfredsställande. Behovet och lämpligheten av en obligatorisk pensionsrätt för ifrågavarande befattningshavare kunde emellertid efter motionärernas uppfattning, åtminstone under nuvarande förhållanden, över huvud sättas i fråga. Dessa befattningar torde nämligen i allmänhet hava karaktären av bisysslor. Innehavarna av befattningarna vore ofta samtidigt innehavare av bataljons-, distriktsveterinärs- eller kommunala veterinärbefattningar o. s. v., och beträffande så gott som samtliga torde gälla, att de utövade enskild veterinärpraktik i större eller mindre omfattning. Att för dylika bisysslor medgiva pensionsrätt — och därtill obligatorisk pensionsrätt — i en av staten

upprättad pensionsanstalt syntes icke vara riktigt eller lämpligt. Att de slakterier, som hade den minsta omsättningen, finge bära särskild kostnad för besiktningsmannens pensionering, syntes i varje fall orimligt. Däremot syntes det vara klart, att i det fåtal fall, där befattningen verkligen utgjorde befattningshavarens huvudsakliga arbete, det borde tillkomma företagets innehavare att bidra till hans pensionering. En sådan pensionering torde med hänsyn till att företagen stode under offentlig kontroll och att pensioneringen ej åsamkade det allmänna utgifter, kunna äga rum i pensionsanstalten.

Enligt motionärernas uppfattning syntes sålunda de nuvarande bestämmelserna om pensionering av besiktningsmännen böra upphävas och ersättas med bestämmelser, som ej ålade men medgäve företagen rätt att — efter reglering av befattningarna enligt pensionsreglementets allmänna bestämmelser därom — erhålla delaktighet för desamma i pensionsanstalten.

Sedan bankoutskottet avgivit utlåtande (nr 31) med bifogande av utav utskottet införskaffade utlåtanden av medicinalstyrelsen den 16 februari 1927 samt av statens pensionsanstalt den 25 i samma månad, beslöt riksdagen i skrivelse den 1 april 1927 (nr 114) anhålla, att Kungl. Maj:t måtte låta verkställa utredning rörande jämkningar, i huvudsaklig överensstämmelse med vad riksdagen i skrivelsen angivit, av gällande bestämmelser rörande pensionering av besiktningsmän vid under offentlig kontroll ställda slakterier samt därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda.

I sin nämnda skrivelse har riksdagen anfört bland annat följande:

Enligt riksdagens mening torde det icke kunna förnekas, att pensionsförhållandena för ifrågavarande befattningshavare icke i allo blivit fullt tillfredställande ordnade. Vad anginge frågan om obligatorisk eller frivillig pensionsrätt, hade riksdagen likväl ansett sig icke böra understödja motionärernas förslag att pensionsrätten skulle göras beroende av huvudmännens initiativ. Av medicinalstyrelsens yttrande med därvid fogad bilaga framginge emellertid, att vissa besiktningsmän tillika innehade distriktsveterinärsbefattning. Dessa befattningshavare vore även i sistnämnda egenskap obligatoriskt delaktiga i pensionsanstalten. Pensionsunderlaget för distriktsveterinärer vore i reglementet fastställt till 3,500 kronor, under det att sådant underlag för besiktningsman bestämdes av pensionsanstalten enligt reglementets allmänna grunder beträffande tjänstepensionsunderlag (§ 23). Huvudregeln vore därvid, att underlaget utgjorde $\frac{2}{3}$ av avlöningen. Beträffande förening av två enligt reglementet pensionsberättigade befattningar gällde, att, om pensionsunderlagen tillsammans överstege 6,000 kronor, de skulle ned sättas i sådant förhållande, att deras summa bleve nämnda belopp. Om man utginge från, att vardera av ifrågavarande befattningar normalt förut sattes taga sin innehavares väsentliga tid och arbetskraft i anspråk och att pensionsunderlaget fastställts med hänsyn härtill, måste tydligen, trots berörda bestämmelse rörande maximibeloppet av pensionerna, i förevarande fall en viss dubbelpensionering anses förekomma. Då detta knappast kunde betraktas såsom lämpligt, torde det kunna ifrågasättas, huruvida åt besiktningsman, som i egenskap av distriktsveterinär vore delägare i pensionsanstalten, dessutom borde medgivas delaktighet för besiktningsmanstjänsten, eller åtminstone huruvida ej i dylika fall någon begränsning av pensionsbeloppet för sistnämnda tjänst, utöver vad som kunde följa av nyss återgivna stadgande rörande pensionernas maximibelopp, torde böra åvägbringas. Ett

närmare övervägande på denna punkt syntes böra äga rum i samband med den utredning, varom riksdagen hemställde. Riksdagen ville i detta sammanhang erinra, att enligt det förslag rörande bland annat delaktighet i statens pensionsanstalt för vissa dövsstumpärster, som av Kungl. Maj:t framlagts för 1927 års riksdag och av riksdagen enligt skrivelse den 1 april 1927 (nr 113) bifallits, pensionsrätt skulle tillkomma allenast dövsstumpärst, för vilken befattningen utgjorde uteslutande eller huvudsaklig sysselsättning.

Vad härefter anginge frågan om retroaktiv tillämpning av pensionsreglementet för ifrågavarande befattningshavare, ville det på grund av vad som anförts i motionerna och i medicinalstyrelsens yttrande synas, som om bestämmelserna i detta avseende, även efter den genom förberörda kungörelse den 23 september 1926 (nr 440) vidtagna modifikationen, vore av den beskaffenhet, att ytterligare lättnad för företagen skäligen torde böra medgivas. Riksdagen hade för sin del intet att erinra mot att, på sätt medicinalstyrelsen tillstyrkt, den tidpunkt, från vilken reglementet skulle anses hava varit för vederbörande befattningshavare gällande, bestämdes till tidigast den 1 januari 1920. Det torde emellertid böra ankomma på Kungl. Maj:t att låta verkställa erforderlig utredning i denna fråga och därefter för riksdagen framlägga det förslag, vartill utredningen kunde föranleda. Med avseende å vad medicinalstyrelsen yttrat angående återbetalning till huvudmän och befattningshavare av redan guldna retroaktivavgifter ville riksdagen framhålla, att det icke syntes böra förmenas de huvudmän och befattningshavare, som så önskade, att vidkännas avgifter för retroaktiv tillämpning av pensionsbestämmelserna i vidsträcktare mån än vad som kunde komma att såsom regel stadgas.

Riksdagen ville slutligen hava uttalat, att enligt dess mening sådan ändring i pensionsanstaltens reglemente syntes böra komma till stånd, att i själva reglementet gäves klart uttryck för vad som stadgats eller kunde komma att stadgas rörande delaktighet för ifrågavarande befattningshavare.

Sedan Kungl. Maj:t den 22 april 1927 anbefallt medicinalstyrelsen och statens pensionsanstalt att gemensamt verkställa den av riksdagen i dess nämnda skrivelse den 1 april 1927 ifrågasatta utredningen, hava ämbetsverken den 1 juli 1927 avgivit yttrande i ärendet.

Medicinalstyrelsen har därvid för sin del anført följande:

Den omständigheten, att besiktningsman vid exportslakteri innehade tjänst såsom distriktsveterinär och på grund härav vore delaktig i statens pensionsanstalt, borde enligt medicinalstyrelsens mening icke utgöra hinder för att besiktningsmanstjänsten medförde skyldighet till dylik delaktighet i anstalten. Om man nämligen, såsom torde vara berättigat, utginge ifrån, att vardera av ifrågavarande befattningar normalt förutsattes taga sin innehavares väsentliga tid och arbetskraft i anspråk, syntes medicinalstyrelsen inga skäl föreligga varför icke besiktningsmanstjänsten lika väl som distriktsveterinärtjänsten skulle medföra rätt till pension, i synnerhet som i detta fall fråga vore om tvenne tjänster med olika uppdragsgivare. Däremot hade medicinalstyrelsen intet att erinra emot, att pensionsunderlaget i fråga om besiktningsman, som samtidigt vore distriktsveterinär, finge vidkännas någon begränsning. Lämpligast torde då vara, att detsamma i dylikt fall fastställdes till ett visst bestämt belopp, exempelvis 1,500 kronor. För en besiktningsman, som jämväl innehade distriktsveterinärstjänst, skulle därigenom det sammanlagda pensionsbeloppet för båda tjänsterna komma att uppgå till 5,000 kronor.

Statens pensionsanstalt har i samma skrivelse gjort följande uttalande:

Enär enligt medicinalstyrelsens föregående utlåtanden i ärendet förening av de ifrågavarande befattningarna med hänsyn till omfattningen av göromålen icke lämpligen borde äga rum och man således kunde antaga, att nuvarande förhållande — endast 5 besiktningsmän vore för tillfället tillika distriktsveterinärer — vore i viss mån provisoriskt och att förening av de båda befattningarna efter hand komme att upphöra, funne pensionsanstalten knappast lämpligt att för dessa undantagsfall medgiva pension för båda befattningarna, utan torde i sådana fall pension endast för den ena befattningen — pensionen vore i båda fallen att betrakta såsom pension för huvudsyssla — böra ifrågakomma. Skulle denna anstaltens uppfattning vinna beaktande, torde § 52 c) av anstaltens reglemente böra erhålla ungefärligen följande lydelse:

»c) av medicinalstyrelsen förordnad besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri, med undantag för det fall att besiktningsmannen tillika innehar befattning som i a) sägs.»

Medicinalstyrelsen och *statens pensionsanstalt* hava i förberörda skrivelse gemensamt anfört följande:

Ämbetsverken hade intet att erinra emot, att den tidpunkt, från vilken reglementet skulle anses hava varit gällande för besiktningsmän vid export-slakterier, bestämdes till tidigast den 1 januari 1920. Därest en dylik ändring komme till stånd, torde därvid också böra föreskrivas, att de slakteriinnehavare och besiktningsmän, vilka redan redan erlagt dem påvilande retroaktivavgifter, finge äga rätt att återbekomma dessa avgifter.

Beträffande slutligen det av riksdagen framhållna önskemålet, att i pensionsanstaltens reglemente skulle givas klart uttryck för vad som stadgats rörande delaktighet för besiktningsmän i pensionsanstalten, hade ämbetsverken intet att erinra emot införande i reglementet av dylika bestämmelser.

Statskontoret har i infordrat utlåtande den 14 november 1927 yttrat bland annat följande:

Enligt föreskrift i § 5 av reglementet för statens pensionsanstalt kunde reglementet bliva gällande å befattning, för vilken mimimiårsavlönning icke fastställts i författning, endast under förutsättning, bland annat, att den, hos vilken befattningshavare vore anställd (huvudmannen), gjort framställning om befattningens förenande med pensionsrätt för innehavaren. Något undantag från nämnda huvudregel vore ej medgivet. I fråga om retroaktivavgifter stadgades i § 6 av samma reglemente att, om befattningshavare vid den tidpunkt, då reglementet började tillämpas å honom, befunne sig i viss angiven levnadsålder, pensionsanstalten, därest huvudmannen därom gjorde framställning, kunde bestämma, att reglementet skulle anses hava varit gällande för honom under viss tid dessförinnan, för vilken retroaktivavgifter i följd härav skulle erläggas. Såsom undantag från denna regel vore i övergångsstadgandena till kapitel V av anstaltens reglemente föreskrivet i fråga om, bland andra, besiktningsmansbefattning vid under offentlig kontroll ställt slakteri, att pensionsanstalten även utan sådan framställning skulle bestämma den tidpunkt, från vilken reglementet skulle anses hava varit gällande för den, som innehade befattningen den 1 januari 1920. För detta ändamål skulle det enligt nämnda övergångsstadganden åligga huvud-

man att för pensionsanstalten anmäla de innehavare av sådan befattning, vilka vid nämnda tid funnes hos huvudmannen anställda.

Sistnämnda stadgande hade återopats såsom stöd för den åsikten, att skyldighet för nu ifrågavarande besiktningsmän att vara delägare i anstalten skulle enligt reglementet föreligga. Det syntes dock kunna ifrågasättas, huruvida så vore förhållandet. Minimiårsavlöning vore för besiktningsmansbefattning ej fastställd i författning och, därest huvudman gjorde anmälan om hos honom anställd besiktningsman utan att göra i § 5 omnämnd framställning om befattningens förenande med pensionsrätt, torde pensionsanstalten ej kunna fastställa den tid, reglementet skulle retroaktivt tillämpas å befattningshavaren, ty förutsättningen härför vore enligt § 6, att reglementet börjat tillämpas å befattningshavaren, vilket enligt § 5 icke kunde ske med mindre huvudmannen därom gjort framställning.

Fråga hade nu uppstått, huruvida det borde föreligga skyldighet för besiktningsman vid under offentlig kontroll ställt slakteri att tillhöra pensionsanstalten. Utan kännedom om slakteriinnehavarnas åsikt i frågan vore det vanskligt att göra ett bestämt uttalande härom. Därest slakteriinnehavarna motsatte sig obligatorisk delaktighet, syntes betänkligheter möta att ålägga en liten grupp enskilda näringsidkare att sörja för sina befattningshavares pensionering, under det att sådan skyldighet icke ålåge andra näringsidkare. Det torde ej föreligga större skäl för obligatorisk anslutning till pensionsanstalten för befattning såsom besiktningsman än exempelvis för befattning såsom sjuksköterska i sjukvård, anordnad av bruk, fabrik eller därmed jämförligt företag, vilken senare befattning kunde förenas med pensionsrätt först sedan huvudmannen därom gjort framställning. Däremot vore de kommunalt anställda distriktssjuksköterskorna skyldiga tillhöra pensionsanstalten.

För den händelse nu ifrågavarande befattningar emellertid alltjämt borde anses vara obligatoriskt anslutna till pensionsanstalten, torde uttrycklig föreskrift i sådan riktning böra meddelas i anstaltens reglemente.

Vidkommande frågan huruvida pensionsanstalten även utan därom av huvudmannen gjord framställning skulle äga bestämma den tidpunkt, från vilken anstaltens reglemente skulle gälla för vederbörande, ansåge statskontoret, att det saknades anledning att i nu ifrågavarande avseende medgiva mindre frihet för huvudman för besiktningsman än för huvudman för annan kommunalt anställd veterinär än distriktsveterinär. Statskontoret förordade därför sådan ändring av 1 mom. av förutberörda övergångsstadganden i reglementet för pensionsanstalten, att detsamma endast komme att äga tillämpning å befattning, som i § 52 a) omförmäldes, d. v. s. distriktsveterinär. Därest dylik ändring komme till stånd, torde jämväl föreskrift böra meddelas, att de slakteriinnehavare och besiktningsmän, vilka redan erlagt dem ävilande retroaktivavgifter, ägde rätt att återbekomma dessa avgifter.

I fråga om delaktighet i pensionsanstalten för besiktningsman, vilken tillika vore distriktsveterinär, ansåge statskontoret på av pensionsanstalten anförda skäl, att dylik delaktighet ej borde ifrågakomma. Ej heller besiktningsman, vilken innehade annan kommunal veterinärbefattning eller vore länsveterinär, torde böra tillhöra pensionsanstalten. Annorlunda vore förhållandet beträffande besiktningsman, vilken tillika innehade bataljonsveterinärbefattning, som ej vore avsedd att taga innehavarens tid helt i anspråk.

De slakteriinnehavare och besiktningsmän, vilka erlagt årsavgifter till

pensionsanstalten, men efter genomförande av den av statskontoret förordade ändringen av § 52 c) i reglementet för anstalten skulle befrias därifrån, torde jämväl böra erhålla rätt att återkomma dessa avgifter.

I skrivelse i ärendet den 19 oktober 1927 har *svenska andelslakteriernas exportförening* u. p. a. bland annat framhållit betydelsen av frågan om nedsättning av pensionsavgift för ej allenast besiktningsman, som tillika är distriktsveterinär, utan även för besiktsman som jämväl är stadsveterinär, bataljonsveterinär eller köttbesiktningsman. Vidare påpekas, att ett fastställande av tiden för pensionsavgifternas uträkning per den 1 januari 1920 komme att föranleda många svårigheter, enär en del slakterier under tiden nedlagts eller gått i konkurs. I händelse av en framflyttning av tiden för beräkandet av anslutning till pensionsanstalten kunde redan inbetalta bidrag anses såsom frivilliga bidrag till pensionsavgifter och i så fall icke avräknas eller återbekommas.

Föreningen av besiktningsmän vid Sveriges exportslakterier, som beretts tillfälle i ärendet avgiva yttrande, har framhållit följande:

Ehuru det författningsenligt vore bestämt, att ovannämnda besiktningsmän skulle tillhöra statens pensionsanstalt, och då det tydligt av riksdagens skrivelse framginge, att så vore fallet, ville dock föreningen — under framhållande att föreningen ansåge besiktningsmännens lagliga rättighet vara att bliva retroaktivt pensionerade från den 1 januari 1920 — uttala, att besiktningsmännen av hänsyn till förhållandena sådana de nu utvecklats syntes böra frånträda denna rätt och medge, att pensionering genomföres först från och med den 1 juli 1928. Mindre svårigheter skulle härigenom skapas för slakterierna, då ett genomförande av pensioneringen från annan tidpunkt skulle medföra högst olika ekonomiska konsekvenser för dessa. Rörande den ifrågasatta dubbelpensioneringen av vissa besiktningsveterinärer, som innehade annan tjänst, instämde föreningen i vad medicinalstyrelsen härutinnan föreslagit.

Som pensionsunderlag borde beräknas den av medicinalstyrelsen för varje slakteri fastställda minimilönen.

Därest pensionen skulle komma att gälla från den 1 juli 1928, borde redan inbetalta avgifter återbäras till respektive slakterier och besiktningsmän.

I yttrande, som efter anmodan avgivits av *delegerade för svenska andelslakteriernas exportförening och exportslakterierna*, har under åberopande av §§ 5 och 52 i reglementet för statens pensionsanstalt hävdats den uppfattningen att, för att anslutning till pensionsanstalten skall föreligga, huvudmannen skall hava gjort framställning om pensioneringen. Dylik framställning föreläge emellertid icke i något fall från slakteriernas sida, och ej heller hade någon besiktningsman begärt pension. En del slakterier hade emellertid efter påyrkande av medicinalstyrelsen delvis inbetalt avgifterna.

Vidare har anförts i huvudsak följande.

Begreppet huvudman vore för slakterierna såsom sådana företagare i allmänhet ganska oklart, enär i en del fall stadsveterinär, bataljonsveterinär, distriktsveterinär eller köttbesiktningsveterinär förordnats till besiktningsman vid slakteri, ibland förenande flera av dessa befattningar gemensamt.

Skulle nu de slakterier, vilkas besiktningsman även hade några av de nämnda befattningarna, icke anses såsom huvudman, men det slakteri, vars besiktningsman icke innehade annan officiell befattning, anses som sådan, vore det en uppenbar orättvisa mot sistnämnda slakterier, enär de alla hade samma kontroll.

Skulle slakterierna såsom privata företagare anses som sådana huvudmän, som icke allenast skulle hava rätt att göra framställning om pensionsrätt för befattningshavare utan skyldighet därtill, skulle detta till sina konsekvenser få mycket vittgående följder, därigenom att befattningshavare, såväl de av staten förordnade kontrollörer som andra hos privata företagare anställda befattningshavare, med samma skäl och rätt kunde göra anspråk på pensionering med huvudman som premiebetalare.

Då statens pensionsanstalt icke ansett sig kunna exekutivt uttaga pensionsavgifterna från slakterierna, kom medicinalstyrelsen dem till hjälp och föreslog ändrad lydelse och tillägg till § 5 i förordningen av 10 oktober 1913, vilket förslag fastställdes genom kungörelsen av 23 september 1926.

Härav framginge, att nämnda ämbetsverk ansett ytterligare bestämmelser nödvändiga för att tvinga exportslakterierna att göra framställning om pensionering av besiktningsman, icke aktande att de föreslagna bestämmelserna komme att stå i strid med pensionsanstaltens reglemente.

Angående de retroaktiva avgifterna skulle dessa icke i något fall komma att verka lika och rättvist såväl på grund av besiktningsmännens olika ålder som olika tider för deras förordnande.

En del slakterier, hade, oavsett att de varit till i många år, nya innehavare eller ägare med kvarstående besiktningsman såsom Hallsberg, Kil, Varberg, Landskrona, Kristianstad m. fl. För dessa slakteriers befattningshavare skulle det även bliva orättvist vad retroaktiv pensionsberäkning beträffade, enär nuvarande ägaren icke kunde åläggas betala pensionsavgift för tid, han icke drivit rörelsen, varför dessa slakteriers besiktningsmän antingen själva finge betala de retroaktiva avgifterna eller nöja sig med mindre pension.

Med instämmande i förutnämnda motioners såväl innehåll som syfte samt statskontorets utlåtande föreslogo de delegerande, att exportslakterierna icke måtte såsom privata företagare anses som sådana huvudmän, vilka vore skyldiga att göra framställning om pensionering av besiktningsman, att kungörelsen den 23 september 1926 (nr 439) angående ändrad lydelse av § 5 i förordningen den 10 oktober 1913 angående exportslakterier samt andra enskilda under offentlig kontroll ställda slakterier måtte upphävas samt att, om mot ovannämnda bestridande och yttrande förslag upprättades innebärande skyldighet för exportslakterierna att i egenskap av huvudmän göra framställning om pensionering av besiktningsman, tiden för delaktighet måtte bestämmas att gälla tidigast från den dag, då Kungl. Maj:t efter riksdagens beslut utfärdade ändrade bestämmelser för besiktningsmännens pensionering; dock med sådana bestämmelser, att retroaktiva avgifter icke finge förekomma.

Därefter hava medicinalstyrelsen och statens pensionsanstalt anbefallts att i ärendet avgiva gemensamt förnyat utlåtande.

Såsom svar härå har *statens pensionsanstalt* i utlåtande den 11 februari 1928 anfört följande:

Beträffande den av statskontoret ävensom av delegerade för svenska andelslakteriernas exportförening och för exportslakterierna berörda frågan, huru-

vida det borde föreligga skyldighet för besiktningsman att tillhöra pensionsanstalten, erinrade pensionsanstalten, att sådan skyldighet för närvarande vore stadgad genom kungörelse den 23 september 1926 (nr 439). Visserligen hade anstalten i yttrande den 25 februari 1927 till riksdagens bankoutskott förklarat sig ej vilja avstyrka en utredning i syfte att göra anslutningen till anstalten frivillig. Men med hänsyn därtill att medicinalstyrelsen i sitt till utskottet avgivna yttrande på det enträgnaste avrätt från borttagande av den obligatoriska anslutningen samt jämväl besiktningsmannaföreningen i sin skrivelse uttalat sig i samma riktning, ansåge pensionsanstalten skäl ej vidare föreligga att ifrågasätta ett frångående av den obligatoriska anslutningen.

Vidkommande de med denna pensionering förenade förvaltningsbestyr finge dock erinras därom, att den särskilda ställning slakterierna intoge till besiktningsmännens pensionering hittills berett pensionsanstalten vissa svårigheter vid indrivandet av slakteriernas pensionsavgifter. Gent emot andra huvudmän för så kallade reglerade tjänster hade pensionsanstalten det tvångsmedlet vid bristande avgiftslikvid att indraga pensionsrätten. Även om detta medel — vilket ej här vore fallet — stode anstalten till buds, skulle det i förevarande fall vara verkningslöst, då slakterierna själva ej hade något verkligt intresse av pensioneringen. Pensionsanstalten, vilkens pensionsavgifter icke i något fall vore exekutiva, måste därför i detta fall anlita ett annat ämbetsverk (medicinalstyrelsen), som under framhållande av risken att förlora rätten att stå under offentlig kontroll kunde förmå slakterierna att fullgöra sin avgiftsplikt. Det kunde då förefalla enklare, att medicinalstyrelsen själv svarade för avgifternas erläggande och ombesörjde deras inbetalning till anstalten.

Med hänsyn till dessa svårigheter hade pensionsanstalten för avsikt att med stöd av föreskriften i § 8 mom. 2 i sitt reglemente överenskomma med medicinalstyrelsen om en sådan anordning, som nyss antytts. Medicinalstyrelsen, som ju tillsätter och entledigar besiktningsmännen, borde ock, syntes det, lämpligen kunna över dem föra sådan liggare, som föreskrives i § 21 mom. 2 av anstaltens reglemente.

Pensionsanstalten biträdde för sin del vad statskontoret föreslagit i fråga om besiktningsman, som tillika innehade annan med pensionsrätt förenad befattning.

Pensionsanstalten hade intet att erinra mot att, såsom av besiktningsmannaföreningen föreslagits, pensionsrätten bestämdes att gälla från och med den 1 juli 1928. Återbäring av därförut erlagda engångs- och årsavgifter kunde tydligen möta svårigheter med hänsyn därtill, att slakteriföretag upphört eller fått ny innehavare eller besiktningsman avlidit. Det torde vara tillfyllest, att det medgäves nuvarande slakteriinnehavare att återfå av dem erlagda avgifter. De nu i tjänst anställda besiktningsmännen borde lämnas öppet att återfå erlagda avgifter eller, där tjänstären efter den 1 juli 1928 icke försloge för erhållande av hel pension, låta avgifterna inestå för erhållande av pensionsfyllnad. För dem, som avgått eller avlidit, hade erlagda avgifter grundlagt rätt till uppskjuten tjänstepension eller rätt till familjepension åt efterlevande. Någon ränta torde icke böra beräknas på avgifter, som återbures.

Medicinalstyrelsen har för sin del i skrivelse den 14 februari 1928 i huvudsak åberopat statens pensionsanstalts ovannämnda utlåtande av den 11 februari 1928; och har styrelsen med avseende härå vidare anfört:

Styrelsen ansåge sig emellertid icke kunna biträda anstaltens förslag, att besiktningsman, som tillika innehade annan med pensionsrätt förenad befattning, icke skulle såsom besiktningsman vara delaktig i pensionsanstalten. I detta hänseende vidhölle styrelsen den uppfattning, som styrelsen uttalat i det gemensamt med pensionsanstalten avgivna utlåtandet den 1 juli 1927.

En förutsättning för att styrelsen skulle kunna biträda det i pensionsanstaltens utlåtande framlagda förslaget om utfärdande av sådana bestämmelser, att besiktningsmännens pensionsavgifter skulle genom medicinalstyrelsens förmedling inbetalas till pensionsanstalten, vore, att bestämmelserna i kungörelsen den 23 september 1926 (nr 439) angående ändrad lydelse av §§ 5 och 7 i förordningen den 10 oktober 1913 (nr 241) fortfarande ägde tillämpning.

Såsom redan förutsattes i samband med den vid 1919 års riksdag skedda regleringen av pensionsförhållandena för ifrågavarande besiktningsmän, torde deras anslutning till statens pensionsanstalt alltjämt böra regelmässigt betraktas som obligatorisk. Detta synes mig också böra uttryckligen angivas genom lämpliga bestämmelsers införande i reglementet, varom emellertid det lärer ankomma på Kungl. Maj:t att förordna, sedan riksdagens beslut i ärendet föreligger.

Departements-
chefen.

Härvid bör dock tillses, att dubbelpensionering må undvikas. Såsom mindre påkallat torde nämligen — såsom 1927 års riksdag framhållit — få anses, att exempelvis en besiktningsman, vilken redan i egenskap av distriktsveterinär är delägare i anstalten, också kan erhålla delaktighet på grund av sin besiktningsmannabefattning. I avseende å den utformning ifrågavarande inskränkande stadgande bör erhålla ansluter jag mig till statskontorets förslag, som innebär, att besiktningsman, som tillika innehar annan befattning, varmed är förenad pensionsrätt enligt civila tjänstepensionslagen eller reglementet för statens pensionsanstalt, skall i förstnämnda sin egenskap vara utesluten från delaktighet i statens pensionsanstalt. Innehavare av militär veterinärbefattning torde åtminstone tillsvidare kunna erhålla pensionsrätt jämväl som besiktningsman.

Vidkommande frågan om den tid, från vilken pensionsrätten skall räknas, får jag i anslutning till de i ärendet gjorda uttalanden från såväl besiktningsmännens och slakteriernas sida som ock från pensionsanstalten tillstyrka, att nämnda tid bestämmes till den 1 juli 1928, dock med rätt för huvudman att med avseende å besiktningsman, som då är upptagen såsom pensionsberättigad i anstalten, kvarstå i förutvarande ställning. Det torde vid ett dylikt framflyttande av tiden för pensionsrättens beräkning böra medgivnas nuvarande slakteriinnehavare att återfå av dem eventuellt erlagda avgifter. Ävenså torde nu i tjänst anställda besiktningsmän böra lämnas öppet att återfå erlagda avgifter eller, i det fall tjänstären efter den 1 juli 1928 icke förslå för erhållande av hel pension, låta avgifterna innestå för erhållande av pensionsfyllnad. För dem, som avgått eller avlidit, torde, såsom pensionsanstalten framhållit, erlagda avgifter hava grundlagt rätt till uppskjuten tjänstepension eller rätt till familjepension

åt efterlevande. Någon ränta torde icke böra beräknas på avgifter, som återbäras.

I detta sammanhang anser jag mig, i överensstämmelse jämväl med vad chefen för jordbruksdepartementet påpekat, böra erinra om en av riksdagen — i anledning av i ämnet väckta motioner — den 2 juni 1927 avlåten skrivelse, nr 253, däri riksdagen anhållit, att Kungl. Maj:t täcktes taga under omprövning frågan om nedbringande av de kostnader, som för anordnande av nödvändig kontroll böra åläggas exportslakterierna. I skrivelsen fästes bland annat uppmärksamheten på, att vissa av de vid exportslakterierna anställda veterinärerna tillika innehava annan veterinärtjänst; särskilt i sådana fall ansåges en minskning av utgående ersättning önskvärd.

De sålunda av riksdagen berörda frågorna sammanhänga, såsom ock riksdagen framhållit, med tidigare här behandlade spörsmål om pensionering av exportslakteriernas veterinärpersonal. Vad närmast angår avlösningsnormerna för de av exportslakteriernas besiktningsmän, som även bestrida annan veterinärtjänst, har emellertid medicinalstyrelsen, enligt vad styrelsen uti infortrat utlåtande den 21 juni 1927 upplyst, vidtagit åtgärder för åvägabringande av viss reduktion av ersättningen åt dylika besiktningsmän.

Tvivalsutan kommer också ett genomförande av de av mig föreslagna ändrade normerna för besiktningsmännens pensionering att innebära viss ekonomisk lättnad för ett flertal exportslakterier. Enligt vad chefen för jordbruksdepartementet meddelat, måste det enligt hans mening dock alltjämt framstå som önskligt att även i övrigt en reduktion av exportslakteriernas besiktningskostnader kan åstadkommas; och hade detta även framhållits i de yttranden, som härutinnan avgivits av lantbruksstyrelsen och statskontoret. Nämnde departementschef hade sin uppmärksamhet fäst på denna angelägenhet, men hade han erinrat, att det i första hand ankomme på medicinalstyrelsen att taga under övervägande de ytterligare åtgärder, som i detta avseende kunna ifrågakomma.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att förklara hinder för riksdagens del icke möta för Kungl. Maj:t att i huvudsaklig överensstämmande med ovan angivna riktlinjer utfärda bestämmelser om pensionering av besiktningsmän vid exportslakterier eller andra enskilda, under offentlig kontroll ställda slakteriinrättningar.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan finner Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten gott lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Em. G:son Bergman.